

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VII. évfolyam.

4. szám.

Kolozsvár. Április. 1888.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Irta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

VIII.

A fényképészeti állításról részletesen.

a) Mellképek.

Ha komoly pillantást vetünk tulajdon belső világunkba és visszaidézzük emlékezetünkbe azokat a gondolatokat, melyek akkor uralkodtak bennünk, midőn a fényképészhez mentünk, hogy levétezzük magunkat: önkénytelenül el kell mosolyodnunk gyarlóságunkon! Az emberi hiúság ébredt föl ilyenkor bennünk, éreztük egyéniségünk fontosságát, énünk megtiszteltetését, tudva, hogy most oly kép készül rólunk, mely hű másolata lesz annak, a mi bennünk mint én megjelenik. A hiúság azonnal belopózik lelkünkbe, egyéni értékünket fokozni igyekszünk; alakunkat, de főleg arcunkat szeretnők ekkor úgy szolgálatába fogadni hiúságunknak, hogy egész bensőnknek, testi és szellemi értékünknek tükre, megismertetője és (bátran kimondhatjuk) egy kissé részrehajló tolmácsolója is legyen némán, csupán az izmok játékával. Azt hisszük, hogy ha a fényképünk jól fog sikerülni ez ártatlan csalás által, a „világ“ is többnek fog bennünket tartani és jobban respektálja egyéni értékünket. Nagyon jól tudjuk, hogy nem vagyunk egy hajszállal sem értékesebbek, mint a megelőző órában; jól tudjuk azt is, hogy értékesebbekké sem leszünk minmagunk előtt, ha arcképünkön többnek fogunk is látszani: mégis igyekszünk „kihuzni“ magunkat, mert az öncsalás hizeleg, a hiúság kielégítése jól esik és büszkébbek leszünk már arra a gondolatra is, hogy mások jobban fognak respektálni képünk mását, mint eredetijét látva!

Ez a törekvés oly általános, oly közös édes mindnyájunkkal, hogy — ha nyíltan nem valljuk is meg — titokban elismerjük és megsugjuk magunknak: az apparatus előtt valóban azzal az intencióval is ülünk, hogy egyéni értékünket gyarapítva és nagyítva mutassuk be azon a fényképen, mely rólunk készítőben van!

Ez olyan emberi gyarlóság, mely alól senki sem tudja s nem is akarja magát emancipálni. Talán van is benne valami morális erő, valami erkölcsi rugó, hisz a kinek nincs olyan érzékeny oldala, melyen hiúságát — bár csak parányit is — legyezni ne lehetne, abból hiányzik az az ártatlan büszkeség is, mely ambícióját emelhetné és kitűnésre sarkalná. Sokrates híres és komoly bölcs volt, a mellett nagyon rút férfi, de állítólag hízelt neki, ha a háta mögött valakitől hallá, hogy férfias magatartását dicséri! Mi nem vagyunk ily lemondó bölcsök, mennyivel hiűbbak lehetünk tehát egyéni sajátságaink valamelyikére, néha több vonására. „Vannak pillanatok“, melyekben hiúságunk nem elégszik meg egyéni értékünkkel és többet szeretne mutatni. Ilyen pillanat az a néhány másodperc is, midőn fényképünk készül s ilyenkor nem a mindennapi, nem a megszokott én tükröződik vissza rólunk, hanem az ünnepi, a hiúságtól áthatott ént mutatjuk be! Ebben leli azután néha magyarázatát az az elégedetlenség is, midőn korholjuk a fényképész kontár munkáját és alig ismerünk magunkra abban az alakban, melyet a fénykép elénk tár. Valami idegenszerűség mutatkozik azon a képen, valami elűtő attól a mi elképzelt egyéniségünköt, mely mindennapi rendes vonásunk, és ezt az ártatlan fényképésznek tudjuk be bűnül, mert — a rendes egyformaságba visszaestünk már, multkori hiúságunk is elhallgatott — nem gondolunk vissza arra, hogy akkor mi magunk voltunk azok, kik többnek, másnak akartunk látszani, mint a milyenek most, e pillanatban vagyunk.

A fényképésznek, ki azzal dicsekszik, hogy ért valamit az emberi változatos érzelmek nyilvánulásához, tudnia kell, hogy kivétel nélkül minden vendégét ilyen ártatlan és néha mégis bűnös hiúság hatja át, midőn műtermébe lép, de főleg midőn az apparatus előtt ül. Főleg tudnia és tapasztalnia kell azt azokkal szemben, kiket a mindennapi életből ismer, kikről jól tudja, hogy testi maguk tartása mennyire más baráti körben, normalis körülmények közt, mint itt a műteremben, hová a hiúság jött el velük kíséző társul. Mi igen természetesnek találjuk ezt, a nélkül hogy benne valami megróni valót látnánk. A higgadtan ítélő azonban oly hibának tartja, mely káros körülményű az alakok hűségére nézve, a mint ezt Legouvé is szellemesen fejtegeti felolvasásában.

A fényképész csak körülnéz vendégei közt; tapasztalt és gya-

karlott szemének elég egy tekintet és azonnal tisztában van alakjai ambíciójával.

Látja és tapasztalja, hogy ez az ifjú mint rendezői hajfűrtjeit, mint emeli föl büszkén fejét s mint igyekszik mozdulataiban a sima saloniasságot bemutatni, mert azt hiszi magáról, hogy így többnek fog látszani!.. Látja, hogy Ella kisasszony mint rendezői frou-frou-ját, nyakékét, igazgatja s összehuzza ajkait, szorítja a derekát és kecsesen hajtja kissé félre a fejét, hogy így hódítóbbnak, gyöngédebbnek s naivabbnak látszszék!.. Bámulja az élemedettebb és fiatal katonát, a mint kifeszíti mellét, merev és katonás tekintetet vált, haragosan néz, keményen tartja a nyakát s már a műteremben olyan kimérten lép, mintha e lépéseket lephotographiroznák — hogy valóban heroikus katonaalak legyen visszaadva a fényképen, ha a valóságban kissé elereszti is magát az eredeti!... Nézze meg valaki ezt a tűzoltót parádés ruhájában! Sohase volt katona, de most olyan büszke abban az egyenruhában, mint egy kis gnóm, mint egy hódítani akaró — fináncz! Olyan marcialis tekintete van a különben nagyon jámbor és félénk borbélylegénynek, hogy szinte a Krisztus koporsóját őrző panganétos előszobrok jutnak eszünkbe, pedig mindezt az a tudat okozza nála, hogy ő abban a tűzoltóruhában legalább is három borbélylegény bátorságát szedte magába ez ünnepies alkalomra!.. Az a deákocska, ki most kení be serkenő bajuszának néhány gyöngye szálát fekete bajuszpedróvel (titokban, félre fordulva), azt hiszi magáról, hogy így csinosabb lesz, mert egész világhi módjára van öltözve, mosolyog s talán egy félórával még szekundára felelt Lavater tanaiból!... A mama is levétezi magát leánya után, de ő is csak olyan hiú, mint a többi, adja a komoly matrouát, a jóságos és okos anyai tekintetet, a tisztos mamát, mert hát ő is többnek akar látszani, hisz eszében tartja a mondást: „nézd meg az anyját...!“ Így megy ez tovább a végtelenségig! Minden alakból kirí kisebb-nagyobb mértékben az öntetsző, az egyéni értéket emelni s a való látszatot félrevezetni igyekvő hiúság!

Egyik se tagadja meg magát; fiatal-öreg, leány-anya, katonacivil, művész-csizmadia mind-mind több akar lenni a világ előtt arra a néhány pillanatra, míg a levétel tart, hogy így megvesztegesse és félrevezesse a világot, mely fényképe után ítél és ő nagyobbak fog majd látszani!... Ó kérem pompás observatorium az a fényképészeti műterem azok számára, kik Lavater nélkül is tudnak arcztanulmányokat végezni s a kik éber megfigyeléssel tudják kísérni az emberi hiúság apró nyilvánulásait. Ha tőlem függene, én minden festőnövendéket és színésziskolabeli tanulót ide küldenék gyakorló iskolába tanulni, mert ilyen arcztanulmányi kaleidoskopot nem talál az életben sehol. Máskor, pl. ünnepies alkalommal: szó-

széken, zöld asztalnál, a bataillon előtt stb. a büszkeség és önérzet vezet bennünket, itt azonban az ember, a hiú ember, a gyarló és önmagával eltelt ember áll előttünk, midőn a hozzá legközelebb álló egyénnek, jó magának arczáról vesznek másolatot. Egy élemedettebb fényképész, ki ezer és ezer embert látott itt emberi pongyolaságában áldozni hiúságának, legjobban tudja azt, hogy milyen kitűnő alkalom nyílik e helyen megfigyelni és tanulni a physiognomiát, az emberi arcot, és ezzel azt a sok jól-rosszul elrejtett ambiíciót, mely a látszatnak, az öncsalásnak és önámításnak áldozik!

Egészben véve nem is bűn ez, hisz erkölcsi kötelességünk a magunk értékének bevallása, hogy a világ is tudja mik vagyunk és a szerint használjon fel czéljaira, melyekkel emberi rendeltetésünknek eleget tehetünk. Művészi, főleg fényképészeti szempontból azonban már másként ítéljük meg ezt a hiúságot is!

(Folyt. köv.)

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

Második rész.

A pozitív-képek készítése.

(Folytatás.)

A fentebbi chlorcitrat-emulsióval készített papirosra, megvilágítása után, előidézéssel is szép pozitív-képeket lehet előállítunk. De ha a t. olvasó az emulsió leírt készítését figyelmesen vizsgálja: tüstént az a nagy hiba ötlük szemébe, hogy a chlorsó mennyisége egészen kimaradt abból, s ezért még egyszer közöljük azt: 25 g. közepes keménységű, közönséges, tiszta gelatine-t 300 ccm. lepárolt vízben félóraig áztatunk. Ezalatt 2.5 g. citromsavat 50 ccm. lepárolt vízben, s más edényben 2.5 g. chlorcalciumot hasonlóképpen 50 ccm. lepárolt vízben föloldván, tovább az ott közöltek szerint járunk el. Annyit azonban még hozzá tehetünk, hogy az emulsióhoz midőn papiros behuzására már készen van, szűrése előtt 1% vegyileg tiszta glycerint adjunk azért, hogy később a papirosra készült képek, száradásuk után, össze ne göngyölódhessenek. A papirost, közepes erősségű negatív alatt sajtóban, közönséges világosságban, 1—2 másodperczig világítjuk meg árnyékban, s calcium-sacharafa, alkoholban töményesített néhány csöpp hydrochinont adván. idézzük elő. Egy $11\frac{1}{2} \times 16$ cm. nagyságú kép előidézésére 10 csöpp hydrochinon elegendő. Az egyszer így elkészített előidézőt több kép fejlesztésére lehet használnunk addig, míg nagyon meg nem barnul. E barnulását pedig néhány csöpp töményesített citromsav vizes oldatával egy-két óráig is meg lehet akadályoz-

nunk. Midőn a képek a rendesnél lassabban jelennek meg ugyan, de az árnyéklatok nemcsak tisztábban, hanem a túlfőtől megvilágított képek elhomályosodásától is biztosítva vagyunk. A képet előidézésük után előbb tiszta vízbe, azután citromsavval gyengén savanyított vízbe teszszük néhány másodpercig; végül a már ismert módon rögzítjük, tiszta vízzel kétszer-háromszor leöblintjük, 15 percig 1 rész töményesített timsó 2 rész vízvegyítékben hagyjuk, ezután jól kimossuk stb. Az ily módon előidézett képeknek kellemes barna színük van; de ha aczélmetszetű képek szerinti tiszta fekete színt akarnánk adni nekik: akkor az előidézett és tiszta vízben kétszer-háromszor megöblögetett képeket a következő színező s egyszersmind rögzítő natron-oldatban hagyjuk 15 percig.

A) Lepárolt víz 500 ccm. kéncyanammonium 15 g., natronhyposulfit 138 g., kétszer olvasztott ecetsavas natron 10 g., apróra tört timsó 15 g., tiszta kréta 3 g. B) Lepárolt víz 250 ccm., aranychlorid 0.5 g. Az A) jegyű oldatot használata előtt legalább 5 nappal előbb kell készítenünk; azután annyit szűrünk meg belőle, a mennyi a rögzítésre és színezésre való képeknek szükséges. Ebbe minden 200 ccmeterhez a B) oldatból 15 ccm. vegyítünk színezés előtt 2 órával hamarabb. Ez a rögzítő és színező oldat idővel nem hogy romlana, sőt inkább javúl; s ha a sokszori használata után ereje gyöngül: 15—20 ccm. vízben töményesített natron hyposulfitot és a B) aranyoldatból ugyanannyit adunk; s arra is ügyelünk, hogy a tömegoldat fenekén kevés föloldatlan kréta is legyen, hogy az oldat mindég közömbös lehessen. E színező és rögzítő nemcsak akármilyféle chlorezüst-gel.-emulsiós vagy chlorezüst-collodium-emulsiós, hanem ezüst-albuminos papirosképek színezése- és rögzítésére is alkalmas, a mint ezt régi amateurünk Buda Elek bebizonyította.

A főntebbi chlorcitrat-gel.-emulsióval egyenletes sima üveglapokat is huzhatunk be, s megszáradásuk után sajtóban negatív-képekre borítván, árnyékban addig hagyjuk sötétedni, míg az üveglap hátulján a pozitív-kép legvilágosabb része 1—2 színárnyéklattal sötétebb nem lesz azért, hogy a kép diapositiv lévén, ablakra vagy lámpa elé függesztve, vagy pedig skioptikonban vetítésre elegendő erejű lehessen.

A chlorbromezüst-gelatine-emulsió készítése.

Ha az emulsió előállításánál a chlorhoz bromot adunk, a vele behuzott papiros, vagy más test a világossággal szemben sokkal érzékenyebb lévén, életnagyságú képeket, rendes nagyítással állíthatunk elő, melyek színe — az emulsióban chlorezüst is lévén — kellemesebb, mint amazoknak, melyek csupán bromezüstöt tartalmaznak. Ha a bromtartalom minél nagyobb a chloréhoz képest: a papiros annál érzékenyebb lesz, s a képek színe annál hidegebb, ámde csak akkor, ha nem hydrochinonnal, hanem valamely más vasoxalattal idezzük elő; a hydrochinon szép barna színű képeket ad.

Mi a Wellington-féle eljárást következőleg módosítottuk, melylyel sokkal finomabb chlorbromezüst testecskéket nyerünk.

360	rész	lepárolt vízben
5	"	bromkaliumot,
2.5	"	chlornatriumot és
25	"	citromsavat oldunk föl, ezután
30	"	keményféle gelatine-t kis szeletekbe vagdalva

adunk hozzá s félóraig ázni hagyjuk. Ezután edényével C. sz. 30—40° meleg vízbe állítjuk s mindaddig kavarjuk, míg a gelatine egészen föl nem oldódott. Ekkor a gelatine-oldatot tiszta s tömött flanelen megszűrven, kőpalaczkba töltjük, a meleg vízfürdőt pedig C. sz. 60°-ig hevítjük. Most a gelatine-oldatba 12.5 rész jegeczes ezüst-nitratot adunk, s addig rázzuk (3—4 perczig), míg az ezüstjegeczek koczogását már nem halljuk, az az, míg teljesen föl nem oldódtak. Ezután a 60°-ig hevített vízfürdőbe állítjuk, itt 1 óráig hagyjuk, miközben minden 5 percz után 1 perczig jól összerázzuk. Végül jégtörmelékbe fészelt porcellántálba töltjük, s 3 óráig megkeményedni hagyjuk s tovább a már többször előadott módon kezeljük, az az ritka spárgavasznon keresztül nyomjuk, csapon folyó tiszta vízzel $\frac{1}{4}$ óráig mossuk s megszikkadásra tiszta és száraz lepedőbe göngyölvén, egy éjen keresztül hűvös, sötét helyre nyugodni tesszük.

Másnap a megszikkadt emulsiót főző üvegpharba tesszük s C. sz. 45° meleg vízfürdőbe állítván, föloldjuk s az egész tömeghez 4 ccm. vegyileg tiszta glycerint töltünk, jól összekavarjuk s tömött, meleg vízben áztatott, jól kifacsart flanelen megszűrven, a papirosok behuzásához kezdünk, vagy akár üveglapok beöntéséhez diapositívok készítésére.

Meter nagyságú üveglapokat is könnyen huzhatunk be emulsióval, ha az üveglapot vízrányosan helyezett meleg testre fektetjük, közepére 95 ccm. emulsiót töltünk, melyet egy szelet kártyapapirossal, az üveglap széléig mindentélel eltergetünk. Így az üveglapon, ha ez nem görbe, az emulsió néhány percz mulva egyenletesen elterülvén, a mellette levő hideg márványasztalra csuszthatjuk, hol miután már megkeményedett, száradni szekrénybe állíthatjuk. De ily nagyságú papirosnak emulsióval egyenletesen való behuzása már sokkal nehezebb: a papirost hátuljával vizet tartalmazó tálczába fektetjük, s addig hagyjuk itt, míg teljesen átázván, egyenletesen el nem terül; ekkor a tálczából kiemeljük s hozzá hasonló nagy üveglapra fektetjük s a támadott léghólyagokat papiroshengerrel kiszorítjuk, ezután a melegített testre tesszük s öntjük rá az emulsiót; ámde most áll be az a baj, hogy míg rajta az emulsiót egyenletesen elterítnénk: a papiros szegletjei száradni indulván, fölgömbülnek; ez ugyan még nem volna felette nagy baj, de megtörténik és pedig nem ritkán az, hogy a papiros közepe itt-ott fölpuposodik, s ily helyekről az emulsió lefolyván, foltos képeket ad. Ez a sokaktól ajánlott eljárás tehát mellőzendő s azon régít kell alkalmaznunk, melynél a nagy és megtisztított üveglapot előbb terpentiben föloldott viasszal dörgöljük be nagyon finomul, azután zsirlaporral; az üveglapot a melegített testre fektetjük, rá öntjük a 95 ccm. emulsiót s miután rajta ezt egyenletesen elterítettük, a márványasztalra csuszthatjuk, s

míg az emulsió eléggé megkeményedik: ez alatt egy ív papirost gyenge meleg vízben megáztatunk s itató s papiros közt megszikkasztván, színével a már eléggé megkeményedett emulsió-rétegre borítjuk, s az emulsió réteg s a papiros között támadt léghólyagokat lágy papiros vagy flanel hengerrel a papiros szélére vezetjük el. Ezután száradni tesszük, végül körülmetszük s a papirost az üveglapról lehuzzuk. Egy harmadik módja a nagyobbféle papirosoknak emulsióval való behuzása annyiból áll, hogy a papirost — éppen mint a chlomezüst-collodium-emulsióval előadtuk — „keretpárba“ szorítjuk, s hátulját riczinus-olajat tartalmazó normalis collodiummal huzzuk be, s miután jól megszáradt, a papiros tulsó felét, tehát színét öntjük be gelatine-emulsióval, éppen úgy, mintha collodium-emulsióval huznánk be. Ekkor a papiros a vizes gelatine-emulsiótól nem ránczosodik össze, mint szokott különben.

Ily eljárással selyem- vagy vászonszövetet is huzhatunk be chlorbrom-ezüst-gel-emulsióval, hanem önkényt erthető, hogy a papirosokat előbb chromtimsós vékony gelatine-oldattal, a szöveteket pedig keményítóből főzött csiriz-zel (melybe kevés gelatine-t és chromtimsót vegyítünk) kell előbb egyenletesen bekennünk; melyet a vásznan lágy és nagy ecsettel éppen úgy elteregtetünk, mint olajföstményeknél a hátteret szokás. Ha a papirost és a szövetet így nem készítjük elő: az emulsió a szövet belsejébe mélyedvén, később a rá készített képek sem lehetnek erőteljesek és tiszták.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Építészeti rajzok reproductiója.

Washingtonban az egyesült államok kincstári osztályától délre svájci stylusban épült ház van. A város sok látogatója intézte már magához e kérdést, vajjon mit művelnek benne?

A kincstári osztály fényképészeti irodája ez, főleg az egyesült államokban készülő féltben levő különböző nyilvános épületek építészeti rajzai reproductió-jával foglalkoznak ott.

E rajzokat a kincstári osztály fölülvizsgáló mérnöke irodájában készítik. Nézzük meg ez irodát s figyeljük meg, hogy mily eljárással végzik e munkát, mely évenként 15,000 db. 24×37 arasznyi másolatot szolgáltat.

Kieszközlünk a szükséges engedelmet és be lettünk mutatva a fényképészeti főnököknek, Theilkuhl Gusztávnak, mire az épületben körülvezettek. Ennek földszinti szobái úgy papiros-negativok, mint positivok különböző eljárásaihoz, ú. m. érzékenyítésre, szárításra, gőzölögtetésre, mosásra és előidőzésre vannak rendezve.

Ezekből a felső emeletre megyünk nyitott 20 láb széles, 40 láb hosszú balkonra, melyen számos másoló sajtót látunk, melyben exponált nyomatok vannak. Szorgalmas alkalmazottak gyorsan beviszik a rá mákat s az exponáltat

új papirossal cserélik fel, s ez nem könnyű munka, mert a nagy, nehéz üveg-lappal ellátott keretek elmozdítására két ember szükséges; sietni is kell, mert az érzékeny papiroson nagyon gyorsan készül a rajz: élénk világosságban 3—5 percz elegendő. Midőn az exponált papirost a sajtóból kivesszük, semmi sem látszik rajtok s tudakozódásunkra megtudjuk, hogy az itt használt eljárásnál a kép előidézéssel készül el.

Innen az e mellett levő galeriába megyünk, melyben a kincstár volt elnökei, titkárai s más közhivatalnokok gyakran vétettek le. E gallerián keresztül menve, a fényképészek irodájába jövünk, hol az alkalmazott eljárásra nézve a következő tényeket tudtuk meg, melyeket az 1888-iki Annual olvasóival azaz a reménnyel közlünk, hogy a kapott utasítást hasznukra fordíthatják.

A reproductionnál az első teendő rajzot kapni rajz-vásznon, határozott vonalakban fekete tintával; ezt a felülvizsgáló építész rajztermében rajzoló hölgyek eszközlik, a kik nagy ügyességre tettek szert s tisztábban dolgoznak, mint a férfiak.

E rajzokat nagyon gondosan összehasonlítják az eredeti rajzokkal, nehogy tévedési hiba eszszhasson bele, s ezután a felülvizsgáló építész aláírásával ellátja s a fényképészhez küldi, megjelölvén a kívánt másolatok számát. Mihelyt e rajzról negatív készült, visszaküldik a felülvizsgáló építész irodájába, honnét az építkezési munkálathoz küldetik el. A negatívokra és pozitívokra használt papiros „Helios” név alatt ismert, ámbár minden szilárd, egyenletes szövötű papiros is jó, mely a mosást s a kezelést nedves állapotába eltűri.

Természetes, hogy az első dolog a negatív készítése. A papirost következő fürdőben sózzák meg:

Nelson-féle kemény gelatine	4 unczia	(120 g.)
Chlorammonium	2 "	(60 g.)
Fehér, süveg czukor	2 "	(60 g.)
Chromtimsó	$\frac{3}{4}$ "	(45 g.)
Víz	1 gallon	(4.543 l.)

A gelatint a víz egy részében — hidegben — ázni hagyják, azután vizet tesznek hozzá s melegítik, míg a gelatin feloldódott s azután a többi anyagot teszik hozzá; ruhán keresztül tálczába szűrik s a papirost az oldaton áthúzzák, levegő buborékokat kikerülvén. Ezután a papirost fölaggatják míg meg nem szárad, mire gyapotecsettel (angolul cotton swab, swab = seprű, toll-seprű) érzékenyítik, behuzván ammoniumos ezüstnitrattal, 25 graint egy unciára számítva (1.5 g. = 30 g.) Ez utóbbi fürdőt következőképen készítik:

Elegendő mennyiségű folyékony ammoniákat oldatban levő ezüstnitrathoz csöpögtetnek, hogy az oldat egészen barnává váljon. Ezután légenysavat addig adunk hozzá csöppenként, míg a folyadék ismét megtisztul; megmérik hydro-meterrel s addig tesznek hozzá vizet, míg kívánt erősségű nem lesz, az az 25 grain egy unciára.

Az egyformán behuzott papirozt oly sötét szobában aggatják fel, melynek hőmérséklete körülbelül Fahrenheit szerinti 100°. Mikor megszáradt, 20 perczig ammoniakkal gőzölögtetik szekrényekben; akkor kész arra, hogy a rajz alatt exponálják közönséges kopirozó rájában, a rajz tintás oldalát közel a papiros érzékenyített oldalához. Közönséges ezüst kopia mélységéig nyomtatják, mossák s közönséges színező fürdőben színezik, s natron hyposulfit oldatban rögzítik: 2 fontot véve egy gallonra (1 k. = 4 l.) A létrejövő negatív intenzív barna színű, s a rajz vonalai tiszta fehérek.

Most már kész arra, hogy mint közönséges negatívot használják. Régebben, hasonlóképen készített papirozt használtak pozitívok előállítására is, de az idén költséget kimérendő, s hogy az expositio idejét megrövidítsék, kísérleteket tettek, melyeknek eredménye vaschlorid elfogadása volt, mely fénylő kék vonalat ad fehér alapon. A közönséges vas prussiate papiros a papirnegatív alatt 45 percnyi expositiót igényel, a jelenlegi vaschlorid papiros csak 3—5 percnyit. E papirozt a következő oldattal készítik:

Vaschlorid	1 unczia (30 g.)
Acidum-tartaricum	1 " (30 g.)
Víz	20 " (600 g.)

A papiros behuzása gyapotecsettől történik sötét szobában, s száradásra felaggattnak; mikor egészen megszáradtak élénk napvilágban negatív alatt. 3—5 perczig, a negatív erőssége szerint exponálandók; minthogy a kép nem látható: az időt kísérletek útján kell meghatározni. A copiát addig kell előidézni, míg a rajz minden vonala tisztán elő nem tűnik, még pedig fürdőben, mely áll 4 unczia (120 g.) veres hamúzsír-prussiate-ból (Potassium ferri cyanide, $K_6(CN)_6$ 4 Fe_2) 30 unczia (900 g.) vízből. Ez előidézőt több ízben lehet használni, míg a papiros tőle foltossá nem válik. Alapos mosás s szárítás után a copiát végül ki lehet javítani. Az eredmény fényes kék vonal fehér alapon. Néha, ha csak kevés másolatra van szükség, azokat közvetlenül a rajzról, pozitívot pozitívról következő eljárással készítik. A papirozt, mint főtebb a következő oldattal kezelik:

Gummi arabicum	6 unczia (180 g.)
Vaschlorid	4 " (120 g.)
Acid.-tart. — borkósav —	1 " (30 g.)
Chlornatrium	1 " (30 g.)
Víz	50 " (1500 g.)

A papiros expositiója rendesen történik; előidézése pedig az által hogy veres hamúzsírpuszít oldattal (1 unczia 10 unczia vízre) kezelik, de arra ügyelve, hogy sem oldat, sem előidéző a papiros hátlapjához ne érjen, máskülönben kék folt lesz ott. Az előidézésnél a papiros felülete kék lesz, a vonalak sokkal sötétebb kék színűek, de miután a kezelő tisztító sósav fürdőbe mártja, egy a tizhez, eltűnik a háttér és a vonalak fényesen s tisztán maradnak.

Minden negatívot gondosan eltesznek, mert a különböző épületek con-

structiójánál gyakran kellene még másolatok. Most kísérleteket tesznek az iránt, hogy a kék vonalak helyett feketéket kapjanak, de hogy a mellett hosszabb exponálásra szükség ne legyen, mint mostan.

Colbert J. Albert, Washingtonban.

A „The American Annual of Photography“ stb. című már több ízben említett 1888-ik fényképeseti évkönyvből közli

Szilágyi B. Károly,
fényk. amateur.

Amateur fényképeseti általános kiállítás Bécsben.

Amateur-fényképek, fényképeseti apparatusok és segédeszközök nemzetközi kiállítása, I. Ferencz József ő felsége uralkodásának 40 éves jubileuma alkalmából Bécsben, a cs. k. osztrák művész- és iparmuzeumban. A kiállítás tartama: 1888. szeptember 15-étől október 25-éig. E kiállítást az amateur-club elnöksége rendezi, tagjai: Elnök: Srna Károly; alelnök: Dr. Mallmann Frigyes; titkár: Einsle Antal; tollnok: Dr. Hofmann Gyula; pénztárnok: Werner Alfred; könyvtárnok: Loehr Ágoston lovag; Liebig Alfred báró, Welsersheim Rudolf gróf, Conditt M. Erich, Vellusig Frigyes, Kneusel-Herdiczka Arnold, Tóth Győző, Kapferer Lajos, Ulrich Károly, Vogl József. Végrehajtó bizottság: Liebig Alfred báró, Welsersheim Rudolf gróf, Srna Károly, Dr. Hofmann Gyula, Dr. Mallmann Frigyes, Einsle Antal, Ulrich Károly, Loehr Ágoston lovag.

Ez újnemű kiállítást monarchiánkban, az amateur-club azon czélból rendezi, hogy az amateur fényképeset haladását bemutassa és fogalmat adjon arról, hogy mily fontossága van annak úgy művészetre, mint tudományra és az iparra. A kiállított apparatusok és segédeszközök megismertetik majd a kiállítás látogatóival a bel- és kültöldi gyárok munkáját, e téren való előhaladását. Díjak: a club Daguerre érme és elismerési oklevelek. A kiállítás három csoportra oszlik, ezek: A) Photogrammok, 5 alosztályban: 1. tájkép, építészeti levétel, arczkép, csoportozat, tanulmányok, genre kép, állatok, csöndélet, pillanatképek, orthochromatikus levételek; összetett és stereoscopképek. 2. csillagászati, mikroszkopikus, mikrofényképek, photogrammetrikus s egyéb tudományos levételek. 3. gépek s más az iparnak szolgáló tárgyak levétele, projectio képek, fára, tüvegre, vászonra, porcellánra stb. való képek, reproductiók, nagyítások. 4. különböző positiv- és negativ-eljárás, fénynyomat, heliogravure, s több efféle. 5. Mesterséges világosság melletti levételek. B) Fényképeseti szakirodalom. C) Fényképeseti apparatusok és segédeszközök, mint mindenféle camera, stativ, berendezések, pillanatzárók, skioptikon, nagyító apparatus, eszközök mesterséges világításra, száraz lapok, positiv- és negativ-papirosok, cartonok, albumok, rámak stb. Bejelentések legkésőbb 1888. július 1-ig nyujtandók be, a

bejelentett tárgyak augusztus 20-ig küldendők a végrehajtó bizottság czimére. Amateurek sem térdíjt, sem más költséget nem fizetnek. Levelek intézendők a kiállítás végrehajtó bizottságának elnökéhez, Srna Károly úrhoz, Bécs, VII. ker. Stiflgasse Nr. 1.

A „Bécsi Amateur Club“ életbelépésének alig mult el egy éve, s ily rövid idő alatt, fényképészetünk érdekében, mily nagy előhaladást tett? Főntebbi, mindnyájunkra felette hasznos, jelentése mutat; mely bővebb magyarázatot nem kíván, dicséretre pedig nem szorul; ezt a szépre, jóra irányuló intézők fenkelt lelkük édes öntudatában lelik, mely jutalmuk is leend egyszersmind. Éljenek! Isten éltesse mindnyájokat s a mi fölálkozó szeretett főséges Királyunkat! hogy majd ő felsége dicsőséges uralkodásának 50-ik évi ünnepélyére is hasonló nemes irányú kiállítást rendezhessenek a tudomány és iparművészet előhaladására. Mi pedig arra törekedjünk mindnyájan, hogy minél szebb és tökéletesebb művekkel járuljunk a kiállítás értéke és becse növelésére.

Egy fénykép-életről

(Folytatás.)

Jó fénykép felér lelkiismeretünk kutatásával.

Több mint egy oly titkot tár fel előttünk, melyet mi magunk nem merünk magunknak bevallani, korodat teketória nélkül arczodba dobja. Melyik ötven éves, nem bánom, mondjuk hatvan éves ember, ha mindjárt nagyon kevésbé őszinte is, nem szólt így magában, fényképét látván: „Jóságos ég! Mily vén vagyok! Micsoda! Annyi ránczom van! Micsoda, ez a száználmas, kifáradt, barázdás, ránczos arcz amaz úré, kinek állat mindennap leberetvaltam?! Ez hihetetlen!“ Meg van lepetve. Meglepetéséhez talán még hozzá járul az is, őt kellemetlenül érintve, hogy mikor a képet barátainak megmutatja felkiáltják: „Ó, tökéletes! Ez ön, melyen nagyszerűen van találva! Végre egy kép, mely hasonlít!“ Köszönöm szépen! Igen ám, az ember hiheti, hogy az esze megjött, philosophusnak tarthatja magát, őszintén iparkodhatik, hogy szívéből az önszeretet illuzióit kiirtsa, mint a hogy a kertész kertjének gyomját, de azért mégis bensejében oly képet alkot magáról, mely szebb, mint valóságban. Bensejében nem vezet könyvet a polgári állásról, nincs ott anyakönyvi kivonat; bensejében mindig fiatal az ember. Szép könyvet kap a kezébe és lelkesíti, mintha huszonöt éves volna.... Ön azt hiszi, hogy huszonöt éves! Megkapó elbeszélés könnyet csal szemébe; egy-egy szép arcz úgy megragadja, mint huszonöt éves korában.... Ön huszonöt évesnek hiszi magát! Tudom, hogy mikor Trója vénei Helena előtt felálltak és kiállították „Milyen szép!“ hogy akkor koruk nem jutott eszükbe. Fiataloknak hitték magukat; és voltak is... bensejükben. Bensejükben igen, de külsőjükben? Ó, higgyetek nekem, időtársaim, ti, kik idősebbek vagytok nálamnál, s még ti is, kik fiatalabbak

vagytok néhány esztendővel, vétessétek le magatokat! Hogyha érezitek, hogy hiúság ébred föl bennetek, hogy hajlandók vagytok magatokat túlbecsülni, túlbecsülni erőteket, sikert, kellemet, egészséget, fényképeztesétek le magatokat! fényképeztesétek le magatokat! Vannak a világon nagy prédikátorok, de egyik sem ismétli annyira fennhangon Horácius Solve senescentem-jét, egyik sem mondja ki oly kereken: Eh, jó emberem, hadd abba (franciául „fogasd ki a lovakat“ — ford.) idd meg a borodat, mondj le róla, hogy fényes szerepet vigyél, elégedjél meg azzal, hogy jó, hasznos és barátságos légy. Ez minden korhoz talál! Az aggkornak szép szerepe van: nem a fiatalságot majmolni, hanem szeretni őt és magát becsültetni. Az aggkornak is meg lehet a maga szépsége, de komoly és mindenekelőtt nem hasznot kereső szépsége. A fiatal emberek valamennyien többé-kevésbé mind uzsorások; szeretetreméltóságuk, eleganciájuk, még vigságuk is mindég kicsit a befektetéshez hasonlít; azt akarják, hogy mosolyuk hozzon valamit! A véneknek ellenkezőleg kell cselekedniök: Nincs megtiltva nekik, hogy másoknak ne akarjanak tetszeni, de oly feltétel alatt, hogy sohasem gondoljanak magukra. Vegye mintául Molière „A férjek iskolája“-nak kedves művészt, a ki szeretetreméltó, kedves, mosolygó sőt gálánt is, de azért nem nevetséges. Miért? Mert mindent ad és semmit sem kér.

Ezeket mondta nekem e fényképészeti album, mindenesetre jó tanácsok ezek; de neki is szüksége volna némi tanácsra: mikor másoknak az igazságot annyira őszintén megmondjuk, meg kell engedni, hogy nekünk is megmondják. A fényképészetnek nagy hibája van; mint minden arczkép készítő gyakran változtat az arczon, melyet utánoz; több mint egy fényképet tudok, mely rágalom. A mellett, antiphotographikus arczok is léteznek, a nap soha sem hozza ki a hasonlatosságot. Miért? Talán több tudományos magyarázatot is lehetne adni, de a legszembetűnőbb az, hogy a fényképész csak a mozdulatlanyságot reprodukálja, elítél erre és annak következményében e megszorítással többé-kevésbé változtat. Habár az egyes arczvonások jól is vannak találva, arczunkat nem ezek a körvonalak alkotják, hanem arczkifejezésünk is visz itt szerepet, szívünk, lélkünk mozgalmainak játéka és végre ama benső életünk is, melyről az imént szoltam és mely szintén valamit ad a külsőhöz, midőn szemünket ragyogtatja, ajkunkat összehuzza, orrczimpáinkat megrezgetteti, pirt kerget arczunkba, mikor végre arczunkra a harag tüzét veti, az öröm kitörését, a szellem vagy lélek kifejezését. Ez mind szintén képünket alkotja; de mivé válik mindez a fényképészetben? Mivé válik p. o. érzékeny ember, mikor a fényképész oda veti neki rettenetes „Ne mozduljon többé“-jét? Ne mozduljon többé! E szóra arca eltorzul, tekintete zavarodik, szeme könnybe lábad, szíve gyorsan ver s minden vére agyába tódul, nem ő az többé: így tehát a fényképészeti hasonlatosságot csak feltételesen szabad elfogadni, néha még hűsége is tévútra vezet. Így ez albumban híres nyolczvan éves kortársunkat vettem észre. Az arczkép remekmű, de csaló remekmű. E ránczos homlok, beesett arcz, kiszáradt ajak, e szempillától félig elfedett szem kétségen kívül a valódiság képét nyújtja, de e valódiság csak anyagi, csak külső, így te-

hát csak fele a valódiságnak. Az emberi arcz vénségét úgy visszaadni, mint egy szoborét, annyit tesz, mint azt hamisítani. Azok, kik e kitűnő öreget beszélni látták és hallották, tudják azt, hogy még egy másik ő-je is létezik, mint ez arczkép, egy ő, tele tüzzel, étellel, még szépséggel is, kinek arczáról, mihelyt beszél, mintegy varázsütésre tizenöt, husz év elmulik. Itt a medallianak csak egyik oldalát látom, még pedig a kevésbbé hűét, a reverst.

A fényképészeti művészetben sokszor történik ily hiba. Hogyan lehetne ezt helyreütni? Hogyan, legalább részben ez elégtelen tanuságokat tökéletesíteni? Azt hiszem, tudok módot. Ily albumba, a levett arczképe mellé néhány sort kellene csatolni kezeírásából. Gunyolják azokat, kik a jellemet az írásból akarják megítélni, dē rosszul teszik. Az írás maga is kép, olyan mint a járás, a mozdulatok, mint a hang, mint minden a mi tőlünk ered. Nagyon önmegtagadó vagyok, mikor így beszélek, mert borzasztó írásom van. Áh, ha akarnám, könnyen meg tudnám magyarázni, e borzasztó firkalás miben és mennyiben hasonlít hozzám, de jobban szeretem, ezt el nem mondani. Annyi bizonyos, hogy nagyon érdekes volna a fényképészetet az autographiával tökéletesíteni. Hogyha e kiváló aggastyán csak egyetlen mondatot ír is képe aljára, elegendő volna ez, hogy velünk megértesse, hogy a kép hazudik! A kéz protestálna az arcz ellen, és hála e határozott, egyenes, jellenteljes írásnak a templom megrongált homlokzata mögül előttünk szemünknek a sanctarium lámpája, az az, az értelem, a jellem és a lélek örökös fiatalága!

Tervemet ajánlom az albumok gyűjtőinek. Ezzel többet kapnak egy eszközzel, korunk szenvedélyét kielégíteni, a legáltalánosabbat, mely minden osztálynak, minden kornak és mind a két nemnek közös, a kíváncsiság. Mert mikor kíváncsi nőkről beszélnek, mindég úgy mondják: Éva leányai. Hát még a fiai!

E csevegést a fényképészeti művészetéről nem akarom kíváncsággal befejezni, mert van még oly érdeme is, mely nagyobb minden eddig említettnél.

Azelőtt tudományos felfedezés gyakran a laboratorium titka, a sanctarium kincse volt. Mainapság, ha a langesz győzni akar az első feltétel, hogy a naphoz hasonlítson, hogy az egész világnak szórjon fényt. A fényképészetnek meg van e privilegiuma. Távol attól, hogy a nem tudós közönséget gyűlölné, tőle eltérne, éppen részére van teremtve. A legszerényebb kunyhóba vitte azt az örömet, mely addig a vagyonos osztályé volt csak, hogy szeretetlei képét bírassák. Neki köszöni a szegény paraszt, a ki a hadsereghez indul, hogy től-ténytáskájában, ha nem is marsalbotot, hanem a mi könnyebb és nem kevésbbé édes, édes anyja képét viheti, kinek a sajátját hagyja cserében. Hála neki, nincs már az a szerény hajlék, mely nem bírhatna úgy, mint az aristokratikus kastély családjának képtárát, őseinek gyűjteményét, mert végre nekünk is vannak őseink! és a polgárok, kereskedők, művészek, munkások genealogiaja sem kevésbbé dicső, nem kevésbbé hasznos utódaira nézve, mint a nemesség származottjaira nézve a követek, tábornokok és miniszterek hosszú sora. Hogyha emezek a fajt képviselik, amazok a családot; hogyha e fényes egyenruhák,

kitüntető érdemrendek a nemes úrfi lelkébe a büszkeség jogos érzését plántálják, a metamorphosis blouse-tól munkaskabáthoz, munkaskabáttól polgári ruhához, polgári ruhától ügyvédi vagy birói tógához az alsóbb osztályok fiaihoz bátorságról és reményről beszélnek. Az egyik megtanulja őseitől hogyan nem sülyed az ember, a másik hogy hogyan emelkedik.

Mindent mondtam-é? Nem, a fényképészet még egy okból tarthat igényt hálánkra.

Melyik szülők nem gondoltak gyakran arra, hogy gyermekeinkből valóban minden esztendőben veszítünk. Még akkor is, ha Isen életben tartja is, az idő elrabolja tőlünk. Minden elmuló nap belőlük elvesz valamit tőlünk, még akkor is, hogyha őket szépíti. A gyermek ma nem hasonlít ahhoz, a milyen tegnap volt, és különbözni fog megint a holnapitól. A hogy az esztendők egymást követik, el is nyelik egymást, a gyermekkor absorbeálja a csecsemőkort, hogy maga is eltűnjék a fiatalságban, úgy, hogy midőn leányunk teljes virágkorában van, mind azt veszítettük el, a mi a bimbó nyílását megelőzte és létrehozta, tizenöt első esztendejét veszítettük! emlékezetünk, bár milyen hü legyen is, csak körvonalaiban bírja; a kedves napok, a hogy egymásután következtek, eltűntek. Nos, a fényképészet e kegyetlen veszteséget helyrehozza. A mit az idő tőlünk elrabol, azt ő ismét visszaadja.

(Vége köv.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj A mintafényképész.

Párbeszéd.

Fényképész (segédjéhez): Szoktam azoknak, kik levétel végett jönnek, hizelegni. Ebben rejlik a siker és jó üzlet titka. Ah, hisz itt jön egy. No csak vigyázzon! . . .

Hölgy: Szeretném magamat lefényképeztetni.

F. Ezer örömmel. nagysád! (Hallható sugással a segédhez) Mily kifejezés-teljes arc! (A hölgyhöz) Méltóztassék helyet foglalni.

H. Sok baja lesz velem, képeim ritkán sikerülnek.

F. (Tettetett meglepetéssel) Lehetséges-é?! Én bizony azt hittem volna, hogy itt semmi nehézség sincs. Minden csak a kifejezéstől függ.

H. No igen, barátnőim is mindig azt mondják, hogy arckifejezésemet ritkán találják el. Nem tudom, hogy mi az oka, de fényképeimen a szájszöglet körül mindig mély vonások, szemem alatt furcsa vonások és homlokomon erős ránczok vannak.

F. Ezt nem értem, hisz éppenséggel nincs miért. De lássunk a levételhez! Ó, ez oldalról arca elbájoló! Talán még egy gondolattal balra, hogy szép kerkedd állát is bemutassuk. Igazán, nagyon jó! Különben mily nagyszerűen talál ruhája is a levételhez!

H. Örvendek, hogy Önnek tetszik. Némely barátom azt mondta, nagyon világos, némelyike meg túlsötétnek találta.

F. Dehogy, dehogy, éppen jó! Hogy ha fejét még egy kevéssel jobb válla felé hajtani méltóztatnék több élet jönne a képbe. Így, most pompás!

H. De kérem, ne követelje, hogy mindég mosolyogjak. A fényképeken a vigyorgó arcot nagyon csufnak találom.

F. Bizonyára! De azért nem szabad nagysádnak nagyon komolyan nézni; így nem kapnánk hű képet. Gyakori megfigyelésemnél fogva megtudom itélni az embereket arcuk után; azt hiszem, nem csalódom, ha állítani merem, hogy nagysád nagyon szeretetreméltó.

H. Ó, nem mindég!

F. No jól van, de meg kell kísérténünk, hogy nagysád ne oly kifejezést mutasson, mely nem a rendes. Kegyeskedjék tekintetét e tükörrre irányozni.

H. Hogyan, erre a tükörrre?

F. Igenis erre, láthatja-e magát benne megerőtletes nélkül? Nagyon jó. Köszönöm. A sötét kamarában eütünk s a rendes idő mulva visszajön).

H. Nos, sikerült?

F. Ó, természetes! A legszebb arcoképek egyike, melyeket életemben láttam. Pompás!

H. Megnézhetem?

F. Nem. A lapon még nem látná magát. De megvagyok győződve, hogy Önnek rendkívül tetszeni fog. Már néhány nap mulva megkapja a próbaképet. (Hölgy elmegy).

F. (A segédhez) Ezt a negatívot nagy gondal kell retouche-iroznia. A száj körüli vonásokat és a szem alatt el kell retouche-irozni, a ránczokat a homlokon elsimitani. Szeretném, ha a szemem is javítana — csak észrevette, hogy mily halszemei voltak e hölgynek — és az állának több kerekdedséget adna... a szemöldökét is jó lesz megerősíteni!... (Ilyképen hizeleg a mintafényképész vendégeinek...)

A „Phot. News“ után közli

Szilágyi B. K.

VEGYESEK

Scolik Károlytól a „Photogr. Rundschau“ nagyérdemű szerkesztőjétől folyó év januárius havában 20 db. érdekes s jól sikerült pillanatképeket, s most legújabbán megint 20 db. 21×26 cm. nagyságú lapokról készült tanulmány- és rendes arcoképeket kaptunk. Ha Scolik Károlyt fényképészetünk terén tett sok vívmányairól t. olvasóink már nem ismernék: e csaknem egyrölegyik jól és szépen sikerült képei leírásával akár mily magos fokig dicsérnénk: szélsőségre még akkor sem csapkodnánk. Ámde ő már túl van azon, hogy művei dicséretre szorulhatnának; minden műveleteihez, szélesen kiterjedő is-

mereteinél és finom izlésénél fogva, előkészülettel kezd s így csinál a természetéről művészi alkotásokat. — Ime a 24 szép kép között egy kellemes női arc, mely habár többféleképpen van levéve is: mindenik az arc finom vonásai szerintileg van feltüntetve, mely az arcképezés egyik legelmaradhatatlanabb tudni való része, de melyet megtanulni vajmi nehéz, hanem sokkal inkább születni kell arra, Scolik Károly ilyen lévén, üdvözljük s becses küldeményét köszönjük.

Vándor-album. Scolik K. Angerer Győzötől s másoktól kapott szebbnél szebb tanulmányképek százát meghaladó száma, nem érdektelen vándor-album lehetne t. olvasóink között. Ha ily vándor-album gyakorló fényképész egyesületeknél, a tagok tanulmányozására, létezhet: miért nem léptethetne életbe ilyent „Fényképezési Lapok“ szerkesztősége t. olvasói részére, miután sem gyakorló, sem amateur fényképezési egyesület alakulásához mostanában, sajnos, nem lehet reménységünk? Sziveskedjenek t. olvasóink erről véleményüket tudatni szerkesztőségünkkel. E tervhez annyit még tehetünk, hogy a netalán létrejövő vándor-albumba, sikerült műveket minden t. olvasó mellékelhet, sőt ez kívánatos volna is. Az album minden t. olvasónál 15 napig vesztegelne, s midőn így körútját befejezván szerkesztőségünkhöz visszatér: a minden t. olvasótól már eléggé ismert művek akár hány példánya hazánk valamelyik iparmuzeumának adatnék át tanulmány s megőrzés végett. Ezután szünet-szakadatlan folytatva új vándor-albumot alakítván, bocsátnánk körútjára.

Fénykép, fénylő legyek világitásánál. Szt. János bogarak fényképezéséről már beszéltünk. . . Hogyha a saint-louis-i (Missouri) újságoknak hinni lehet, Vansout János doctor rendkívüli fényképeket kapott oly világosságnál, melyet fénylő legyek — lampyris corusea — terjesztettek. — Amerikai colle-gáink azt mondják, hogy a doctor vagy egy tuczat ily rovart üvegedénybe tett s ennek száját tüllel bekötötte. Néha-néha zöldes fénysugarokat szortak. E lampyrisek vagy 0^m 018 hosszúak voltak, fénylő részük pedig 3^{mm} 2°. A fény eléggé erős volt, hogy kis betűkkel nyomtatott újságot ellehetett olvasni, ha az üvegedényhez közel tartották. Bromez-gel. száraz lapot közönséges sajtóba negatív-kép mögé tett, s a rovarokkal tele üvegedényt a sajtó előtt ide-oda mozgatta, néha fölrázzván, hogy az állatokat fénysugarak szorására kényszerítse. Ezt tizen-ötször ismételvén. a lappangó képet rendes eljárással előidézte s gyorsan pozitív-képet kapott, melyet csak éppen fixálni kellett stb. A „l'Industrie photographique“ után. (Ebben semmi csudálni való nincs. Szerk.)

Fényképezés szövetekre. „Fényképezésről vászonra már írtunk — úgy mond a „l'Industrie photographique“ — bizonyos számú olvasóink kérésére Sandruček úr szabadalmazott eljárását közöljük most, melyet vászonra, gya-potra, selyemre s más szövetekre lehet fényképeket készíteni. Áll pedig következő műveletekből: 1. A szövetet aljazni (grundirozni). 2. E grundirozást érzékenyé tenni. 3. A képet másolni, színeztetni és rögzíteni stb. — E szabadalmazott eljárás csak annyiban különbözik a miénktől — melyet lapunk jelen számában „A gelatine-emulsio eljárás műkedvelők részére stb.“ czimű cikkben

előadtunk — hogy azzal a positiv-képeket teljesen ki kell kopirozni, a miénkel pedig rövid exponálás után csak czitálni szükséges a képeket. Ezen kívül még az a megjegyzésünk van, hogy a szabadalmazott eljárás kissé nagyon zavarosan van előadva a „l'Industrie photogr.“-ban és pedig az emulsió készítése. E szabadalmazott eljárásról még szólni fogunk, miután a föltalálótól érzékenyített szövetet hozattunk kísérletre.

Gothárd Jenő általánosan ismert tudósunk, Seolik Károlyhoz a „Photogr. Rundschau“ érdemes szerkesztőjéhez czimzett levele — melynek másolatát a szerkesztő úr vala szíves megküldeni nekünk — így szól: „Mélyen tisztelt uram! Mai postával — márcz. 15-én — néhány spektral-levéteit küldök. Elvannak látva a szükséges megjegyzésekkel, és így még csak kevés mondani valóm marad hozzájuk. — A Veress-fele hydrochinon-szárzlapok spektral vizsgálatokra nem alkalmasok: nem adják a kívánt élességet, de úgy tetszik, hogy az ultraviolett iránt nagyon érzékenyek; ámde összehasonlító kísérleteket eddigelő még nem csinálhattam. A színes lapok nagyon gyöngén jönnek s hosszú expositió után sárga hatást eredményeznek. A sárga szín iránti érzékenységük pedig majd semmi. De a lapok nagyon szép diapositivot adnak, kellemes színezetben. — Összehasonlítás végett Angerer-félé orthochromatikus is küldtem — mert spektrakra nézve nem hasznavehetők — és Schleussner doctor-fele orth. lapot. Utóbbi a legjobb tölem ismert orth. lap. Nagyon érzékeny és tartós: 5 hónapos van nálam, mely semmiben sem változott. Mihelyt ismét kísérleteket tehetek — most nagyon változó időjárásunk van — tüstént részletesebb tudósítást küldök stb.“

A „Senki arczképe“ készítése ellen szól Wallace Ellerslie az „American Journal of Photogr.“ múlt év deczemberi számában megjelent „Composite photography“ czimű cikkében. Azt mondja, hogy a találmány oly forma, mintha homokba több lábnyomokat akarnánk látni... Továbbá így szól: „De hogyha nincs igazam s ily composite fényképészet csakugyan létezik: sajnálom kell, miért nem készítettem ily „composite“-ket, midőn néhány esztendővel ezelőtt kamarámmal Európában voltam. A mely mártás a lúdpecsenyéhez jó, az a gunárstülthöz is talál... Hogyha lehetséges 8 különböző ember képéből composite-fényképet levenni: miért nem lehetne 8 különböző tárgyat is? Angol templomokat, hollandi szelmalmokat, francia német épületeket, belgiai városokat, svájci hegyeket, mindenhonnet egy-egy utczai jelenetet, valamennyi egy lapon összecombinálva; ez a tájfényképészet új kiinduló pontja volna és a senki arczképével együtt következő czímet viselhetne: „Confussion now hath made his master-piece.“ — Most az egyszer remekelt a zavarodás.

Die Retouche photographischer negative und Abdrücke. Ez a teljes czime amaz $\frac{1}{8}$ -rét alakú s 195 oldalra terjedő könyvnek, mely Liesegang Ede kiadásában jelent meg legújabbán. A még igen korán elhunyt, s mindnyájunktól nagyra becsült Grashof-tól — 15 évvel ezelőtt — megjelent ily nemű munkának jóságát, hasznosságát ki nem ismerné közölünk? Vezérlő tanítója vala minden retouche-álónak eddig, míg a föntebbi czímen a Liesegang mun-

kája meg nem jelent most. E munka nemcsak a mindkét nembeli retouche-ra tanít az újabb előhaladások szerint, hanem — az Eastman-féle papirosokra készült — kisebb-nagyobb s életnagyságú képek füstékkal való könnyed színezésére és szép chromographiák készítésére is. Ezeken kívül többféle mások s más hasznos dolgok előállítására vannak rendelvények benne; ezután egy mintafénykép, s Mücke doctortól anatómiai rajzok az emberi arc izmainak tanulására stb. E becses könyvet méltán ajánlhatjuk t. olvasóink figyelmébe addig is, míg belőle mutatványképpen egyet-mást közlenénk.

Fényképek az utcán. Egyik fővárosi lapban olvastuk a következő jogos felszólalást: Nagyon népszerű szokás nálunk az, hogy a boltok kirakatait telerakják fényképekkel. Ha a Váci-utcán végig megyünk, egy szempillantás alatt megláthatjuk az összes nobilitások, fővárosi szépségek és népfölkelő tisztjelöltek arczképeit. Az utcai közönség egy része, melynek számára az utcán járás s a kirakatok előtt való megállás elválaszthatatlanok, rendkívül szereti ezeket a fényképeket s ha valami újdonság megjelenik soraikban, egész tolongás támad az optikus üzletek előtt, melyeknek specialitását alkotják a fényképkiállítások. A sétáló közönség érdeklődése persze annál nem igen terjed tovább, mint hogy megnézi a képeket, olyan bizonyosan kevés akad, a ki meg is veszi őket: semmi különös gyönyörűséget nem okozhat egy ilyen idegen fénykép megszerzése. Arra azonban kétségtelenül igen jók, hogy több ember figyelmét felhívják a kirakatra s az emberek kétségkívül hamarabb észre vesznek egy olcsó színházi messzelátót, ha egy szép asszonyt látnak mellette. A nagy üzleteket utánozzák azok a kis optikus-boltok is, melyek számosan vannak, különösen a Kerepesi-úton. Ezek is fényképekkel díszítik kirakataikat s túltesznek ebben a nagyokon: ők nem is budapesti, hanem párizsi képekkel ékeskednek. Ezer számra küldik szét párizsi fényképészek a szélrózsa minden irányában az úgy nevezett „étude“-öket, melyek az ottani festők modelljeinek összes bájait örökítik meg az emberi szemek gyönyörűségére. Ezek a képek nagyon szépek lehetnek pl. egy aglegény albumában, de annál kevésbbé tetszetősek egy élénk forgalmú utca kirakatában, a hol minden szem megláthatja őket. Egy panaszos levél figyelmeztetett bennünket arra, — a miről különben magunk is meggyőződünk — hogy t. i. mennyi gyermek, különösen fiatal iskolás leány álldogál mindig ezek előtt a kis boltok előtt, melyek éppen iskolák útjába esnek s csodálja a párizsi modelleket. Nem ártana, ha egyszer a rendőrség is megnézné őket s egy kissé megmustrálná a kirakatba valókat. Az illető kereskedők nyugodtak lehetnek: a kik keresik fényképeiket, azok rájuk akadnak, ha nincsenek is a kirakatban. — Így ír a fővárosi lap. Mi ez ügyvel, melynek káros erkölcsi hatását mindenki belátja, már 1885-ben foglalkoztunk, midőn azon évi folyamunk I. számában „Immoralis üzérkedés“ cz. alatt egy ide vágó cikket közöltünk. Ismételve ajánljuk tehát e kirakatokat az illetékes hatóságok figyelmébe!

Sajtóhiba. Sajnálattal kellett constatalnunk, hogy mult számunk első közleményében, Konkoly úr szép cikkében a 49-ik oldal felülről számított 13-ik

sorában egy „mérges kis“ sajtóhiba van. Az ott előforduló „fournirozásához“ szó helyett ugyanis „focussirozásához“ olvasandó, a miért correctorunk a szerző szíves elnézését kéri.

Kitüntetés. Kozmata Ferencz udv. fényképész Budapesten a Ferencz József-rend lovagkeresztjét kapta.

Gyászhir. Doctor Alberti akadémiai festő közelebből elhunyt Budapesten 70 éves korában. Az elhunyt egyike volt azoknak, kik fővárosunkban a fényképészetet meghonosították. Ny. b.!

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

Dr. K. T. M. O.-Gy. Midőn nagyságának becses küldeményét megkaptuk, lapunk nyomtatás alatt lévén, már nem közölhattük. Ez érdekes czikke a „Photogr. Correspondenz“, jelen havi számában megjelent ugyan már, de mert nekünk érdemes szerzője vala szíves megküldeni: lapunk jövő számában fogjuk adni. Köszönjük. Vajjon a mi értéktelen küldeményünket megkapta-e? Üdvözöljük.

Dr. S. A. L. A válasz megjött s így szól: „Folyó évi január 30-án a „Fényk. Lapok“ segélyezése tárgyában a M. T. Akadémiához intézett kérvénye a III. osztályhoz tétetett át. Az osztály márczius 12-én tartott értekezletében erre nézve a következő határozatot hozta. „A III. osztály a hozzá közelebb álló tudományos lapokat sem lévén képes segélyezni, kénytelen kijelenteni, hogy kérelmező kívánsága nem teljesíthető...“

INGYEN-ROVAT.

Veress Ferencz fényk. Kolozsvártt egy oly üzletvezetőt keres, ki a rendes fényképészet minden részében gyakorlott s erkölcase kifogástalan legyen. A vállalkozónak feltételeivel arczképét kéri...

HIRDETESEK.

WRABETZ M. ÁGOST

Bécs, Lerchenfeldstrasse 46.

Ajánlja már 1875-ben alapított

könyomdáját nagy terjedelmű litographiai intézetét,

melyben kizárólag csakis fényképészeti mindennemű visit-, cabinet- stb. kartonokat, s nagyobb képekhez az úgy nevezett „Thon-lapókat“ gyárt, kiváló csinnal, jósággal és feltűnő-olcsó árban.

FORMSTECHER GYULA

fényképészeti papiros nagy gyára

Bécs, I. Salvatorgasse 12.

Ajánlja mindenféle fényk. tojásfehéres papirosait, melyek nemesak kitűnő jők, tiszták s biztosak, hanem olcsóságukkal minden más gyártmányt is felülmúlnak. Kísérletre papirost és árjegyzéket ingyen ad.

Ajánlja a jó hírből eléggé ismert „Schleussner“-féle kitűnő jó és biztos száraz-lapokat, melyeknek Osztrák-Magyarországban egyedüli elárúsítója.

4—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)

Dr. Heid készít Heid-féle bécsi **moment-collodiumot**, **nyers collodiumot** és **lőgyapotot**. Továbbá készít **nagyításokat** mesterséges és napfény mellett **papírra** vagy **directe festővászonra**; készít olcsó áron hibátlan **képeket** 48 óra alatt.

Dr. Heid-féle bromezüst-gelatine-emulziós **száraz lapok** a következő nagyságban folyton készletben vannak:

		ftk kr.			ftk kr.
9/12	ctm. 10 drb. ára	1.20	21/16	ctm. 10 drb. ára	6.—
12/15	" " " "	1.80	23/28	" " " "	7.50
12/16	" " " "	1.80	24/30	" " " "	8.—
12/16 ^{1/2}	" " " "	1.80	26/31 ^{1/2}	" " " "	9.50
13/17	" " " "	2.40	28/33 ^{1/2}	" 5 drb. "	5.25
13/18	" " " "	2.40	31 ^{1/2} /36 ^{1/2}	" " " "	6.40
16/21	" " " "	3.60	36/42	" " " "	9.—
18/24	" " " "	4.80	40/50	" " " "	12.—

Használt üveglapokat a legérzékenyebb bromezüst-gel.-emulzióval újból való beöntésre is, a legmérsékeltbb árért elfogad.

4—12

Dr. HEID, Bécs. (III. Hauptstrasse 33.)